

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România

▪ cărți

Benő, Attila: *Névkontaktusok, névhasználati kontextusok Erdélyben. [Contacte onomastice și contexte de utilizare a numelor în Transilvania]. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, 2026. 152 p.*

Volumul de față își propune, pe de o parte, să analizeze regularitățile integrării antroponimelor și toponimelor, implicațiile în contacte lingvistice și onomastice aferente, iar pe de altă parte să evidențieze condițiile, contextele și aspectele juridice ale utilizării numelor maghiare în Transilvania. Capitolul intitulat *Contacte onomastice (Névkontaktusok)* prezintă în principal procesele istorice și actuale de transfer onomastic maghiaro-român și româno-maghiar, desprinzând concluzii cu valoare de generalizare. În același timp, prin intermediul unor studii de caz, sunt aduse în discuție și contactele antroponimice maghiaro-slave, maghiaro-germane și maghiaro-armene. Capitolul *Utilizarea numelor (Névhasználat)* investighează condițiile de exercitare a dreptului onomastic în funcție de minoritate, precum și contextele sociolingvistice aferente.

Mai multe informații găsiți pe pagina web a editurii, [aici](#).

▪ reviste, articole

Łasak, Katarzyna: *The Status of Disadvantaged National Minorities in the Framework Convention for the Protection of National Minorities: Selected Examples of the Functioning of Disadvantaged National Minorities in the Public Sphere. International Journal for the Semiotics of Law, 2026. <https://doi.org/10.1007/s11196-026-10460-7>*

În ciuda lipsei unei definiții consensuale a „minorității naționale” în privința Convenției-cadru privind protecția minorităților naționale (FCNM), punerea în aplicare a acesteia a dat naștere unei alte expresii nedefinite și strâns legate de acest concept, și anume „minoritate națională defavorizată”. Termenul nou a fost introdus de către Comitetul consultativ pentru Convenția-cadru privind protecția minorităților naționale, care i-a elaborat semnificația prin identificarea grupurilor care, în opinia sa, îndeplinesc criteriile unei minorități naționale defavorizate. În prezent, grupuri precum romii și popoarele indigene sunt considerate a se încadra în această categorie. Scopul acestui articol constă în determinarea statutului acestor grupuri, astfel analiza a implicat examinarea jurisprudenței Comitetului consultativ. Dat fiind amploarea problemelor implicate, articolul se limitează la prezentarea unor aspecte selectate ale funcționării

minorităților naționale defavorizate în sfera publică. Analiza concludă că distingerea categoriei de minoritate națională defavorizată în cadrul FCNM servește două scopuri: atrage atenția asupra dificultăților specifice cu care se confruntă aceste grupuri și subliniază necesitatea standardelor de protecție adaptate circumstanțelor lor, asigurând astfel participarea lor autentică la viața politică, economică, socială și culturală.

Magyari-Sáska, Zsolt - Attila Magyari-Sáska - Lóránt Bálint-Bálint: From Cookbooks to Networks: A Framework for Comparing Multiethnic Ingredient Systems in Transylvania. *Foods* vol. 15, nr. 6, 2026. <https://doi.org/10.3390/foods15061006>

Cărțile de bucate constituie înregistrări structurate atât ale ingredientelor cât și ale logicii de preparare care stă la baza identității culinare a unei culturi. Prin modelarea a cinci tradiții etnice transilvănene - maghiară, românească, săsească, evreiască și armeană -, analiza de față constată că legăturile culinare din Transilvania istorică erau determinate mai puțin de un set comun de ingrediente, cât de un repertoriu comun de tehnici de preparare. Rezultatele susțin un model de identitate stratificat al gastronomiei transilvănene: felurile principale tind să susțină granițele culturale, în timp ce deserturile servesc drept spațiu comun de convergență.

Surlovska Ristevska, Roze: Invisible Victims: The Enduring Legacy of Roma Persecution from Nuremberg to Today. *Bulletin of the Transilvania*, vol. 18, nr. 67, 2025. <https://doi.org/10.31926/but.ssl.2025.18.67.3.24>

Dreptul penal internațional a jucat un rol esențial în tratarea atrocităților, adesea însă nu a reușit să abordeze pe deplin problema discriminării sistemice împotriva grupurilor marginalizate. Moștenirea Proceselor de la Nürnberg - recunoscută pe scară largă drept fundamentul justiției internaționale moderne - oferă un exemplu elocvent în acest sens. Deși romii s-au numărat printre cei persecutați de regimul nazist prin internare, sterilizare forțată și exterminare, suferința lor a lipsit în mod evident din actele de acuzare și din narațiunile juridice elaborate de Tribunal.

Teodorescu, Dominic: Roma and Traveller Activist Placemaking: Understanding Their Struggle for Inclusive Governance and Places in Romania and the Netherlands. In: Marija Džunić , John Östh, Simona Muratori (eds): *Advancing Urban and Local Governance in Western and Transition Europe. Local and Urban Governance*. Springer, Cham, 2026, 79-100. https://doi.org/10.1007/978-3-032-04265-1_5

Sloganul „dreptul la oraș” reprezintă din ce în ce mai des o aluzie la noile politici urbane care vizează transformarea orașelor în spații incluzive și flexibile. Antiteza dreptului la oraș o reprezintă strămutarea, evacuările și geografiile excluziunii. Studiul de față abordează aceste două curente prin analiza politicilor de locuire antirome și a politicilor de locuire comunitară, în lumina încercărilor eșuate de „incluziune a romilor” la nivel european. Mai precis, studiul ia în considerare cazurile Olandei și României, bazându-se pe cercetări de teren efectuate între 2016 și 2019 în România și între 2021 și 2023 în Olanda. Cazul românesc este unul de excludere

continuă, dezinvestiții și segregare tot mai profundă în mahalalele și satele locuite de romi. În Țările de Jos, cultura locuirii în rulote (*woonwagencultuur*) a comunității Sinto-Traveller a fost oprimită de politicile menite să-i forțeze pe locuitorii de rulote să se mute în case.

Zevnik Andreja - Russell Andrew: Being Roma in Europe: The Failures of the European Union's Anti-Racist Framework in Facilitating an Anti-Racist Reality. *The Journal of Race, Ethnicity, and Politics*. Published online 2026:1-24. doi:10.1017/rep.2026.10066

Lucrarea analizează modul în care logica rasializării și a rasismului funcționează în documentele Uniunii Europene privind combaterea rasismului, în special în ceea ce privește comunitatea romă, susținând că aceste politici reproduc, în mod paradoxal, tocmai acea rasializare pe care își propun să o elimine. În timp ce UE prezintă rasismul ca o atitudine societală, analiza demonstrează că instituțiile UE continuă să contribuie la rasismul structural prin limbajul politic și prin implementarea politicilor. Bazându-se pe teoria critică a rasei și pe studiile critice privind romii, lucrarea utilizează analiza critică a discursului pentru a dezvălui tiparele de deviere, negare și distanțare din documentele-cheie ale UE. Analiza arată cum romii sunt construiți ca „altul” rasializat, adesea aliniați cu alte grupuri marginalizate, în moduri care întăresc excluderea lor. Punând în prim-plan responsabilitatea instituțională, lucrarea contestă narațiunile dominante care externalizează rasismul și evidențiază modul în care cadrele UE susțin rasismul, subminând în cele din urmă angajamentul lor declarat față de antirasism și egalitate.

■ anunțuri

Apel comunicări: *Construcția națiunii și strategii minoritare într-o ordine globală în schimbare. Conferință internațională, 16-17 octombrie 2026, Cluj-Napoca*

Ordinea internațională se află din nou într-un proces de schimbare profundă, punând la încercare cadrele consacrate ale democrației, suveranității și protecției minorităților. Conferința ISPMN 2026 invită cercetătorii să reflecteze asupra modului în care aceste transformări afectează relațiile dintre majorități și minorități, mobilizarea etnoculturală și reprezentarea politică în Europa și dincolo de aceasta.

Conferința este organizată de ISPMN, împreună cu Institutul de Istorie a Șvabilor Dunăreni și Studii Regionale din Tübingen, Germania (IdGL), Institutul de Studii Religioase din Cluj-Napoca, România, și EURAC Research din Bolzano, Italia. Propunerile sunt așteptate la adresa de e-mail: confispmn@gmail.com până la data de 31 mai 2026.

Temele de cercetare specifice, precum și alte detalii ale conferinței se găsesc pe pagina web ISPMN [aici](#).

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România
februarie-martie 2026

■ despre buletinul informativ Noutăți

Scopul proiectului este colectarea și difuzarea informațiilor despre lucrările științifice recent apărute în domeniul cercetării minorităților naționale din România, respectiv evenimentele de importanță majoră din această arie. Lucrările științifice și evenimentele incluse în acest buletin informativ nu constituie o listă completă. Cei interesați să coopereze la realizarea buletinului informativ sunt rugați să ne contacteze la adresa: centru.doc@ispmn.gov.ro.